

ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

ΜΕΤΑ-ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΧΡΗΣΗΣ ΧΡΟΝΟΥ

«Ισότητα των Φύλων στο Εργατικό Δυναμικό:

Η συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή/ιδιωτική
ζωή στις Ελληνικές Βιομηχανίες»

Συγγραφική Ομάδα: Μαρία Καραμεσίνη, Μαρία Συμεωνάκη

Αθήνα, Νοέμβριος 2016

ΜΕΤΑ-ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΧΡΗΣΗΣ ΧΡΟΝΟΥ

Ισότητα των Φύλων στο Εργατικό Δυναμικό:

Η συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή/ιδιωτική ζωή στις Ελληνικές Βιομηχανίες

Συγγραφή: Μαρία Καραμεσίνη, Μαρία Συμεωνάκη

Το Έργο «Ισότητα των Φύλων στο Εργατικό Δυναμικό: Η συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή/ιδιωτική ζωή στις Ελληνικές Βιομηχανίες» υλοποιήθηκε από το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) (Συντονιστής Φορέας), σε συνεργασία με το Πάντειο Πανεπιστήμιο (Εργαστήριο Σπουδών Φύλου), τον Σύνδεσμο Βιομηχανιών Αττικής – Πειραιά (ΣΒΑΠ) και το Κέντρο Αριστείας Πανεπιστημίου Ισλανδίας (EDDA) (διμερείς σχέσεις), με τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Ακαδημαϊκή Έρευνα στους τομείς προτεραιότητας «Διαφορετικότητα, Ανισότητες και Κοινωνική Ενσωμάτωση» ΧΜ ΕΟΧ περιόδου 2009-2014.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτής της έκδοσης, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση της σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του ΕΛΚΕ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Εργαστήριο Σπουδών Φύλου
Λ. Συγγρού 136, 17671, Αθήνα
Τηλ.: 2109201516
E-mail: genderpanteion@gmail.com

ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

Η σχέση της γυναικείας απασχόλησης με την οικογένεια, τον ρόλο της εργαζόμενης γυναίκας μέσα σε αυτήν και του τρόπου που η φροντίδα της οικογένειας, του νοικοκυριού και της οικιακής εργασίας επηρεάζει την απασχόληση και αντιστρόφως έχει ιδιαίτερη βαρύτητα στα θέματα της συμφιλίωσης της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή. Είναι δεδομένο ότι οι οικογενειακές υποχρεώσεις καθορίζουν σε έναν βαθμό τις επιλογές των γυναικών αλλά και τους όρους της εργασίας τους, οδηγώντας τις αρκετές φορές σε διακοπή της εργασίας τους ή σε μερική ή άλλου είδους ευέλικτη μορφή απασχόλησης. Η μη αμειβόμενη οικιακή εργασία που παρέχεται ως επί τω πλείστον από τις γυναίκες λειτουργεί ως προϋπόθεση της καλής λειτουργίας της οικογένειας και πολλές φορές συμπληρώνει την προβληματική λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών, εννοώντας ότι η παροχή υπηρεσιών πολλές φορές προϋποθέτει την ύπαρξη της “νοικοκυράς πλήρους απασχόλησης” σε κάθε νοικοκυριό.

Κύριος σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η παραγωγή αξιόπιστων αποτελεσμάτων σχετικά με τη χρήση χρόνου και τη διάθεση του χρόνου σε εργασία και τη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας ενσωματώνοντας τη διάσταση του φύλου για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μέσω της αξιοποίησης των πρωτογενών δεδομένων από την Έρευνα Χρήσης Χρόνου (ΕΧΧ) που πραγματοποίησε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Η συγκεκριμένη ΕΧΧ πραγματοποιήθηκε από τον Μάρτιο του 2013 έως και τον Φεβρουάριο του 2014. Βασικός σκοπός της ΕΧΧ, της οποίας πιλοτική έρευνα είχε διενεργηθεί κατά τη διάρκεια του έτους 1996, ήταν ειδικότερα η συλλογή σημαντικών πληροφοριών για τη χρήση χρόνου του πληθυσμού της Ελλάδας και ο καταμερισμός του σε έναν αριθμό διαφορετικών κύριων δραστηριοτήτων. Στόχος της ήταν, πιο συγκεκριμένα, η συγκέντρωση δεδομένων για την κατανομή ενός 24ώρου, μιας εργάσιμης ημέρας και του Σαββατοκύριακου των μελών των νοικοκυριών σε κύριες και δευτερεύουσες δραστηριότητες, οι οποίες ήταν οι εξής: ύπνος, εστίαση, άλλη προσωπική φροντίδα, εργασία, σπουδές, μετακινήσεις, κοινωνική ζωή, φροντίδα παιδιών, φυσική άσκηση, ελεύθερος χρόνος, κ.ά.

Όσον αφορά στο δείγμα της ΕΧΧ, αυτό αποτελούνταν από τα μέλη των νοικοκυριών, τα οποία είχαν ηλικία μεγαλύτερη ή ίση από 10 έτη. Από τα μέλη αυτά

χρησιμοποιήθηκαν δύο ημερολόγια, ένα για το Σαββατοκύριακο και ένα για τις εργάσιμες ημέρες, από τη Δευτέρα έως και την Παρασκευή. Η καταγραφή στα ημερολόγια έγινε για ένα ολόκληρο 24ωρο, μετρώντας τις δραστηριότητες ανά δέκα λεπτά και ξεκινώντας από τις 4.00 π.μ. Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν πέντε διαφορετικά ερωτηματολόγια, το ερωτηματολόγιο του νοικοκυριού, το ερωτηματολόγιο του μέλους, το ερωτηματολόγιο του παιδιού, το ημερολόγιο χρήσης χρόνου, το οποίο συμπληρώθηκε από τα μέλη του νοικοκυριού που είναι ηλικίας 10 ετών και άνω και τέλος, το εβδομαδιαίο πρόγραμμα εργασίας, το οποίο συμπληρώθηκε μόνο από τους εργαζόμενους. Η έρευνα κάλυψε με ερωτηματολόγιο συνολικά 3.371 νοικοκυριά, το οποίο κατανεμήθηκε μέσα στο έτος, ώστε να επιλεγούν 4 ισοδύναμα ανεξάρτητα δείγματα, που αντιστοιχούν στα 4 τρίμηνα του έτους. Συνολικά τα μέλη που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο ήταν 7.137, ενώ το σύνολο των ημερολογίων ήταν 14.274. Το 52.88% του συνολικού δείγματος ήταν γυναίκες, ενώ το 47.12% ήταν άντρες. Η πλειοψηφία των ατόμων που αποτελούν το δείγμα της έρευνας συγκεντρώνεται στις ανώτερες ηλικιακές ομάδες, αφού περίπου 61% των ατόμων έχουν ηλικία πάνω από τα 45 έτη, με το 31% να βρίσκεται σε ηλικίες άνω των 65. Επίσης, οι περισσότερες/-οι ερωτώμενες/-οι είναι κάτοχοι απολυτηρίου Λυκείου και αυτό είναι το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο που έχουν ολοκληρώσει (31.1%). Στη δεύτερη θέση βρίσκονται οι κάτοχοι του απολυτηρίου του Δημοτικού με ποσοστό ίσο με 20.7% και στη συνέχεια οι κάτοχοι πτυχίου ΑΕΙ ή ΤΕΙ με ποσοστό ίσο με 17.7%. Όσον αφορά στην απασχόληση των ατόμων που συμμετείχαν στην ΕΧΧ η πλειονότητα των ατόμων απασχολείται στον τριτογενή κλάδο οικονομικής δραστηριότητας με ποσοστό ίσο με 71.63%. Η συντριπτική πλειοψηφία εργάζεται με μόνιμη σύμβαση εργασίας ή αορίστου χρόνου (74.6%). Όσον αφορά στην κατάσταση απασχόλησης το 31.6% είναι συνταξιούχοι σε κανονική ηλικία ή μη, ή έχουν διακόψει τις εργασίες της επιχείρησής τους. Στη συνέχεια βρίσκονται οι εργαζόμενες/-οι με πλήρη απασχόληση με ποσοστό ίσο με 25.1% και οι νοικοκυρές που ενδέχεται να αφιερώνουν τον χρόνο τους και στη φροντίδα των παιδιών ή/και κάποιου/-ων ηλικιωμένου/-ων ατόμων (12.9%). Τα άτομα που σπουδάζουν (μαθήτριες/-ές, φοιτήτριες/-ές κ.λπ.) και οι άνεργες/-οι καταλαμβάνουν ακριβώς το ίδιο ποσοστό το οποίο είναι ίσο με 11.3%. Επιπλέον περίπου 4% των ατόμων εργάζονται με μερική απασχόληση. Τέλος, η κατάσταση της υγείας των ατόμων είναι γενικά πολύ καλή (52.3%) ή καλή (28.9%). Η διάσταση του φύλου στην Έρευνα Χρήσης Χρόνου αποτελεί σημαντική παράμετρο για τον σχεδιασμό της δειγματοληπτικής αυτής έρευνας, τη διεξαγωγή αναλύσεων και την

εξαγωγή συμπερασμάτων. Τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα μπορούν να συνεισφέρουν στην εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την άσκηση πολιτικής για θέματα ισότητας των φύλων που αφορούν στη συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και στον επιμερισμό του χρόνου αμειβόμενης και μη αμειβόμενης εργασίας ανά φύλο. Σημειώνουμε επιπλέον ότι η έρευνα κατατάσσεται από τη Eurostat και τη Στατιστική Υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών στην κατηγορία των **Στατιστικών Φύλου (Gender Statistics)**. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται σε ώρες και λεπτά ανά ημέρα, δηλαδή ως μέσος ημερήσιος χρόνος ανά δραστηριότητα. Ο μέσος χρόνος αναφέρεται στον μέσο όρο ο οποίος προκύπτει για το σύνολο των ερωτώμενων, ακόμα και αν τα άτομα δεν συμμετέχουν στη συγκεκριμένη δραστηριότητα, καθώς και για ολόκληρο το έτος. Οι δραστηριότητες είναι οι εξής:

1. **Ύπνος:** Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τον ύπνο (νύχτα και ημέρα) και τον χρόνο που περνούν οι ερωτώμενες/-οι στο κρεβάτι πριν ή και μετά τον ύπνο,
2. **Εστίαση:** Εδώ συμπεριλαμβάνονται η κατανάλωση του φαγητού, του σνακ, του καφέ ή του τσαγιού, του ποτού, του κρασιού, κ.λπ.,
3. **Άλλη προσωπική φροντίδα:** Είναι ο χρόνος που αφιερώνουν οι ερωτώμενες/οι στο πλύσιμό τους, στο ντύσιμό τους, στο βούρτσισμα των δοντιών κ.λπ.,
4. **Εργασία:** Εδώ προσμετράται ο χρόνος εργασίας που αφορά στην κύρια και στη δευτερεύουσα απασχόληση, αλλά και σε οποιοσδήποτε δραστηριότητες συνδέονται με την αναζήτηση εργασίας, κ.λπ.,
5. **Σπουδές:** Είναι ο χρόνος που δαπανάται στο σχολείο, στο Πανεπιστήμιο, στο φροντιστήριο πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κ.λπ.,
6. **Φροντίδα για το νοικοκυριό:** Η δραστηριότητα αυτή σχετίζεται με τις οικιακές εργασίες, τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων ατόμων, τη φροντίδα των κατοικίδιων ζώων, την εργασία σε εξωτερικούς χώρους (περιποίηση κήπου), τις εργασίες καθαριότητας, κ.λπ.,
7. **Ελεύθερος χρόνος:** Είναι ο χρόνος που αφιερώνεται στην κοινωνική ζωή και την αναψυχή, τα αθλήματα και τις υπαίθριες δραστηριότητες, τέχνες, χόμπι, χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας, παιχνίδια, ενημέρωση και λοιπές εθελοντικές εργασίες, κ.ά.,
8. **Μέσα μαζικής ενημέρωσης:** Εδώ συμπεριλαμβάνεται η ανάγνωση εφημερίδων, η παρακολούθηση τηλεόρασης, η ακρόαση ραδιοφώνου, κ.λπ., και τέλος

9. **Μετακινήσεις:** Είναι ο χρόνος που δαπανάται σε μετακινήσεις από και προς τη δουλειά, σε μετακινήσεις που σχετίζονται με τις σπουδές, με τις δραστηριότητες των παιδιών, τις αγορές κ.λπ.

Βασική διαφοροποίηση ως προς τη χρήση του χρόνου ανάμεσα σε γυναίκες και άντρες ηλικίας 20 έως 74 ετών, ανεξάρτητα από το αν είναι εργαζόμενες/-οι ή όχι, εντοπίζεται στον χρόνο που διαθέτουν ημερησίως για τη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας, η οποία φαίνεται, ως επί τω πλείστον, να επιβαρύνει τον γυναικείο πληθυσμό. Οι γυναίκες αφιερώνουν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του χρόνου τους ημερησίως για τη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας (4 ώρες και 24 λεπτά), ενώ οι άνδρες αφιερώνουν για την ίδια δραστηριότητα μόνο μιάμιση ώρα. Διαφοροποίηση υπάρχει επιπλέον και ως προς τον χρόνο που αφιερώνουν οι γυναίκες και οι άντρες στην εργασία τους, με τις γυναίκες να αφιερώνουν 1 ώρα και 51 λεπτά σε αυτήν και τους άντρες 3 ώρες και 18 λεπτά. Επιπλέον, οι άντρες έχουν μία ώρα περισσότερο ελεύθερο χρόνο από τις γυναίκες (6 ώρες περίπου για τους άντρες και 5 ώρες περίπου για τις γυναίκες). Παρόμοιος είναι και ο χρόνος που αφιερώνεται στις σπουδές, όπως επίσης και ο χρόνος που δαπανάται για τις μετακινήσεις. Όσον αφορά στον χρόνο που διαθέτουν τα άτομα στον ύπνο φαίνεται ότι οι γυναίκες και οι άντρες καταναλώνουν περίπου τον ίδιο χρόνο ημερησίως, ενώ παραπλήσιος είναι ο μέσος χρόνος που οι γυναίκες και οι άντρες αφιερώνουν στην εστίαση.

Αναλυτικότερα οι γυναίκες και οι άντρες, ηλικίας 20-74, αφιερώνουν διαφορετικό χρόνο στην εργασία. Επιπλέον, οι άντρες παρακολουθούν κατά μέσο όρο 20 λεπτά περισσότερη τηλεόραση από τις γυναίκες, με μέσο ημερήσιο χρόνο ίσο με 2 ώρες και 40 λεπτά. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι, η προετοιμασία των γευμάτων και των δείπνων, καθώς και οικιακές εργασίες, όπως είναι η καθαριότητα του σπιτιού, το πλύσιμο των πιάτων και το σιδέρωμα και το δίπλωμα των ρούχων, είναι αποκλειστική ευθύνη των γυναικών. Αυτό τεκμηριώνεται από τον μέσο ημερήσιο χρόνο που δαπανούν, οι γυναίκες και οι άντρες σε αυτές τις δραστηριότητες. Για την προετοιμασία των γευμάτων και των δείπνων οι γυναίκες δαπανούν κατά μέσο όρο 1 ώρα και 21 λεπτά, ενώ οι άντρες 12 μόλις λεπτά, για την καθαριότητα του σπιτιού οι γυναίκες 48 λεπτά και οι άντρες 5 λεπτά, για το πλύσιμο των πιάτων οι γυναίκες 34 λεπτά και οι άντρες μόλις 3 λεπτά, ενώ το σιδέρωμα και το δίπλωμα των ρούχων είναι αποκλειστική ευθύνη των γυναικών, αφού οι άντρες δεν αφιερώνουν σε αυτήν τη δραστηριότητα ούτε ένα λεπτό. Από την άλλη, οι γυναίκες αφιερώνουν 11 λεπτά

λιγότερο από τους άντρες στην πληροφόρησή τους μέσω Η/Υ, 5 λεπτά λιγότερο στην ανάγνωση περιοδικών και εφημερίδων και 4 λεπτά λιγότερο στην ακρόαση ραδιοφώνου, ενώ μιλούν 4 λεπτά περισσότερο στο τηλέφωνο και διαβάζουν βιβλία 5 λεπτά περισσότερο από τους άντρες. Για τη χαλάρωση και την ξεκούρασή τους γυναίκες και άντρες αφιερώνουν περίπου τον ίδιο χρόνο, όπως επίσης και για την κοινωνική ζωή με τα άλλα μέλη του νοικοκυριού, για την επικοινωνία μέσω Η/Υ, για τις μετακινήσεις για δραστηριότητες της κοινωνικής ζωής και άλλες εργασίες κήπου. Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι οι πιο **‘δημοφιλείς’ δραστηριότητες** των γυναικών που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 20 έως 74, μετά τον ύπνο είναι η παρακολούθηση τηλεόρασης και στη συνέχεια η εργασία, η προετοιμασία των γευμάτων και των δείπνων και η καθαριότητα του σπιτιού. Για τους άντρες αντίστοιχα οι τέσσερις **‘δημοφιλέστερες’ δραστηριότητες** είναι πρώτα η εργασία και στη συνέχεια η παρακολούθηση τηλεόρασης, η πληροφόρηση μέσω Η/Υ και η χαλάρωση-ξεκούραση. Είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε ότι αυτό που προκύπτει από την κατανομή του χρόνου των γυναικών και των αντρών στις δραστηριότητες αθροίζοντας τους αντίστοιχους χρόνους είναι ότι οι γυναίκες δαπανούν 6 ώρες και 15 λεπτά σε εργασία, **αμειβόμενη ή μη** (αμειβόμενη εργασία και μη αμειβόμενη οικιακή φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας), ενώ οι άντρες αντίστοιχα δαπανούν 4 ώρες και 48 λεπτά σε δραστηριότητες που σχετίζονται με την εργασία τους και τη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας. Εντοπίζεται δηλαδή μία διαφορά της τάξης της μίας ώρας και 27 λεπτών. Ταυτόχρονα παρατηρείται μία διαφορά της τάξης της μίας ώρας στον ελεύθερο χρόνο υπέρ των αντρών.

Όσον αφορά στις γυναίκες και στους άντρες που αποτελούν μονογονεϊκές οικογένειες υπολογίζεται ότι ο συνολικός χρόνος εργασίας (αμειβόμενη εργασία και μη αμειβόμενη οικιακή εργασία και εργασία φροντίδας) είναι 8 ώρες και 16 λεπτά για τις γυναίκες και 5 ώρες και 24 λεπτά για τους άντρες. Αντίστοιχα ο χρόνος που δαπανάται στην αμειβόμενη εργασία είναι 2 ώρες και 13 λεπτά για τις γυναίκες και 2 ώρες και 48 λεπτά για τους άντρες, υπάρχει δηλαδή μια διαφορά 35 λεπτών, ενώ η διαφορά που παρατηρείται στη μη αμειβόμενη οικιακή εργασία και εργασία φροντίδας είναι της τάξης των τρισημίσιω ωρών. Η διαφορά στον ελεύθερο χρόνο που έχουν οι γυναίκες και οι άντρες αυτής της κατηγορίας αγγίζει τις τρεις ώρες.

Αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο κατανέμεται ο μέσος ημερήσιος χρόνος των ατόμων που εργάζονται και είναι ηλικίας 20-74 ετών, ανά φύλο, μετρημένος σε

ώρες και λεπτά, φαίνεται ότι οι γυναίκες και οι άντρες, ηλικίας 20-74 που εργάζονται, αφιερώνουν περίπου τον ίδιο χρόνο στις μετακινήσεις και στον ύπνο. Σημαντικές όμως διαφορές παρατηρούνται στη φροντίδα του νοικοκυριού, η οποία επιβαρύνει κυρίως τις γυναίκες που αφιερώνουν 3 ώρες και 14 λεπτά καθημερινά για το νοικοκυριό, ενώ ο αντίστοιχος μέσος χρόνος που δαπανούν οι άντρες είναι 1 ώρα και 3 λεπτά. Επιπλέον, οι εργαζόμενες γυναίκες, σε αυτήν την ηλικιακή κλάση, αφιερώνουν κατά μέσο όρο 4 ώρες και 55 λεπτά για την εργασία τους, ενώ οι άντρες στην ίδια ηλικιακή ομάδα αφιερώνουν 6 ώρες και 18 λεπτά. Σύμφωνα με την ανάλυση των δεδομένων, οι άντρες, έχουν περίπου μισή ώρα περισσότερο ελεύθερο χρόνο, ενώ ο μέσος χρόνος που δαπανούν γυναίκες και άντρες στην εστίαση ή σε άλλη προσωπική φροντίδα παρουσιάζει μικρές αποκλίσεις. Αθροίζοντας στη συνέχεια τους χρόνους της αμειβόμενης και της μη αμειβόμενης εργασίας παρατηρούμε πάλι μία διαφορά 48 λεπτών στον χρόνο που αφιερώνουν οι εργαζόμενες γυναίκες και οι εργαζόμενοι άντρες σε αυτές, η οποία είναι μεν μικρότερη αλλά συνεχίζει να υφίσταται. Επιπλέον διαφοροποιήσεις όμως υπάρχουν ως προς τον χρόνο που παρακολουθούν οι γυναίκες και οι άντρες τηλεόραση (περίπου μιάμιση ώρα για τις γυναίκες και δύο ώρες για τους άντρες). Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι, η προετοιμασία των γευμάτων και των δείπνων, καθώς και η καθαριότητα του σπιτιού, το πλύσιμο των πιάτων και το σιδέρωμα και το δίπλωμα των ρούχων, είναι σχεδόν αποκλειστική ευθύνη των γυναικών, αφού ο χρόνος που δαπανάται από τους άντρες για αυτές τις εργασίες είναι πολύ περιορισμένος (9 λεπτά για την προετοιμασία των γευμάτων και των δείπνων, 3 μόλις λεπτά για την καθαριότητα και 2 για το πλύσιμο των πιάτων, ενώ δαπανούν μηδενικό χρόνο για το σιδέρωμα και το δίπλωμα των ρούχων). Το ίδιο ισχύει και για τη φροντίδα και την επίβλεψη των παιδιών. Από την άλλη, περίπου ο ίδιος μέσος ημερήσιος χρόνος δαπανάται από τις γυναίκες και τους άντρες που εργάζονται, για την πληροφόρησή τους μέσω Η/Υ, για τη χαλάρωση και την ξεκούρασή τους, για την ανταλλαγή επισκέψεων, για την κοινωνική ζωή με τα άλλα μέλη του νοικοκυριού, για περπάτημα, για αγορές, για την επικοινωνία μέσω Η/Υ, για τις τηλεφωνικές συνομιλίες, για τις μετακινήσεις για δραστηριότητες της κοινωνικής ζωής, για σπουδές ή εθελοντικές εργασίες και συναντήσεις, για την ακρόαση ραδιοφώνου, την ανάγνωση εφημερίδων και άλλες εργασίες που αφορούν το εξοχικό, όπως επίσης και για τη διήγηση, την ανάγνωση, το παιχνίδι και τη συζήτηση με τα παιδιά. Οι γυναίκες από την άλλη δαπανούν περισσότερο χρόνο στην ανάγνωση βιβλίων, ενώ οι άντρες για την περιποίηση του κήπου και για άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την

κοινωνική ζωή. Οι πιο ‘δημοφιλείς’ δραστηριότητες των εργαζόμενων γυναικών αυτής της ηλικίας είναι η εργασία, στη δεύτερη θέση βρίσκεται η παρακολούθηση τηλεόρασης και στη συνέχεια η προετοιμασία των γευμάτων και των δείπνων και η καθαριότητα του σπιτιού. Για τους άντρες, οι τέσσερις πιο ‘δημοφιλείς’ δραστηριότητες είναι πρώτα η εργασία και στη συνέχεια η παρακολούθηση τηλεόρασης, η πληροφόρηση μέσω Η/Υ και η χαλάρωση-ξεκούραση. Παρατηρούμε δηλαδή ότι στους άντρες από τις τέσσερις δημοφιλέστερες δραστηριότητες μόνο μία σχετίζεται με τη συνολική εργασία, ενώ οι τρεις από αυτές σχετίζονται με δραστηριότητες που αφορούν στον ελεύθερο χρόνο. Αντίθετα για τις γυναίκες μόνο μία δραστηριότητα σχετίζεται με τον ελεύθερό τους χρόνο, ενώ οι υπόλοιπες τρεις αφορούν εργασία (αμειβόμενη ή μη).

Αναφορικά με τις γυναίκες και τους άντρες που αποτελούν **μονογονεϊκές οικογένειες και εργάζονται** υπολογίζεται ότι ο **συνολικός χρόνος εργασίας είναι 9 ώρες και 8 λεπτά για τις γυναίκες και 7 ώρες και 7 λεπτά για τους άντρες**. Αντίστοιχα ο χρόνος που δαπανάται στην αμειβόμενη εργασία είναι 4 ώρες και 46 λεπτά για τις γυναίκες και 5 ώρες και 42 λεπτά για τους άντρες, παρατηρείται δηλαδή μια διαφορά 56 λεπτών, ενώ η διαφορά που υπάρχει στον χρόνο που δαπανάται στη μη αμειβόμενη οικιακή εργασία και στην εργασία φροντίδας είναι της τάξης των 2 ωρών και 17 λεπτών. Η διαφορά στον ελεύθερο χρόνο που έχουν οι γυναίκες και οι άντρες αυτής της κατηγορίας είναι ίση με 1 ώρα και 46 λεπτά. Ειδικότερα, στην περίπτωση των μονογονεϊκών οικογενειών με ένα τουλάχιστον ανήλικο παιδί, υπολογίζουμε ότι η διαφορά στην αμειβόμενη εργασία είναι ίση με 2 ώρες και 9 λεπτά, ενώ η διαφορά στην αμειβόμενη εργασία είναι ίση με 19 λεπτά. Επιπλέον, φαίνεται ότι η διαφορά του ελεύθερου χρόνου σε αυτήν την κατηγορία είναι ίση με 2 ώρες και 3 λεπτά. Στη γενικότερη κατηγορία των απασχολούμενων με ένα τουλάχιστον ανήλικο παιδί η διαφορά στον συνολικό χρόνο εργασίας είναι 48 λεπτά, ενώ οι άντρες σε αυτήν την κατηγορία δαπανούν στην αμειβόμενη εργασία 1 ώρα και 23 λεπτά περισσότερο απ’ ότι οι γυναίκες, εξασφαλίζουν όμως μισή ώρα περισσότερο ελεύθερο χρόνο.

Ένας σημαντικός παράγοντας που εξετάζεται είναι το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο που έχουν ολοκληρώσει τα ερωτώμενα άτομα. Σχετικά με τις διαφορές στη χρήση του χρόνου ανάμεσα σε άντρες και γυναίκες για άτομα ηλικίας 20-74 ετών και τα οποία έχουν ολοκληρώσει το χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο ισχύει ότι ο χρόνος που αφιερώνουν οι γυναίκες και οι άντρες που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία στον

ύπνο και στις μετακινήσεις είναι περίπου ο ίδιος. Οι γυναίκες όμως αφιερώνουν στην εργασία τους περίπου μία ώρα λιγότερη από τους άντρες (4 ώρες και 58 λεπτά για τις γυναίκες και 6 ώρες και 3 λεπτά για τους άντρες), ενώ στη φροντίδα του νοικοκυριού δαπανούν παραπάνω από 2,5 ώρες από τους άντρες (3 ώρες και 41 λεπτά οι γυναίκες και 1 ώρα και 3 λεπτά οι άντρες). Ο ελεύθερός τους χρόνος είναι λιγότερος (3 ώρες και 19 λεπτά για τις γυναίκες και 4 ώρες και 16 λεπτά για τους άντρες), όπως και ο χρόνος που αφιερώνουν στην εστίαση (1 ώρα και 46 λεπτά για τις γυναίκες και 2 ώρες και 14 λεπτά για τους άντρες). Συμπερασματικά, λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι **οι γυναίκες δαπανούν για την εργασία τους μία ώρα λιγότερο από τους άντρες, αλλά αφιερώνουν στη φροντίδα του νοικοκυριού 2,5 ώρες περισσότερο, ενώ έχουν μία ώρα λιγότερο ελεύθερο χρόνο.** Κατά συνέπεια, στο χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο των γυναικών και αντρών, οι γυναίκες αφιερώνουν συνολικά 8 ώρες και 39 λεπτά σε αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία, ενώ αντίστοιχα οι άντρες αφιερώνουν 7 ώρες και 6 λεπτά. Υπάρχει δηλαδή μια σημαντική διαφορά που είναι ίση με 1 ώρα και 33 λεπτά.

Για το δεύτερο εκπαιδευτικό επίπεδο φαίνεται ότι ο χρόνος του ύπνου είναι ακριβώς ο ίδιος, όπως και ο χρόνος που δαπανάται στις μετακινήσεις. Όμως ο χρόνος που αφιερώνεται στην εργασία παρουσιάζει και πάλι σημαντική διαφορά, παρότι υπάρχει αύξηση τόσο στον χρόνο που αφιερώνουν οι εργαζόμενες γυναίκες όσο και οι άντρες στην εργασία τους (5 ώρες και 13 λεπτά οι γυναίκες και 6 ώρες και 40 λεπτά για τους άντρες). Επιπλέον, η φροντίδα του νοικοκυριού συνεχίζει να είναι δραστηριότητα που αναλαμβάνουν οι γυναίκες, παρά το γεγονός ότι σε σύγκριση με το χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο η διαφορά είναι μικρότερη. Οι γυναίκες αυτού του εκπαιδευτικού επιπέδου αφιερώνουν στη φροντίδα του νοικοκυριού 2 ώρες και 12 λεπτά περισσότερο από τους άντρες του ίδιου εκπαιδευτικού επιπέδου. Είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε ότι στις/στους ερωτώμενες/-ους αυτού του εκπαιδευτικού επιπέδου η διαφορά του χρόνου που δαπανάται στην εργασία και στη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας ανέρχεται σε 45 λεπτά.

Όσον αφορά στο τρίτο επίπεδο, φαίνεται να διατηρείται η διαφορά στον χρόνο που αφιερώνεται στην εργασία (4 ώρες και 38 λεπτά για τις γυναίκες και 6 ώρες και 1 λεπτό για τους άντρες). Όμως σε αυτήν την κατηγορία φαίνεται να έχουν περιοριστεί κάπως οι διαφορές στη φροντίδα του νοικοκυριού, χωρίς βέβαια να μπορούμε να ισχυριστούμε ότι έχουν απαλειφθεί, καθότι υπάρχει μία διαφορά 2 ωρών στον χρόνο που διαθέτουν οι γυναίκες και οι άντρες στις οικιακές εργασίες και στη

φροντίδα της οικογένειας (2 ώρες και 58 λεπτά για τις γυναίκες και 1 ώρα για τους άντρες). Κατά συνέπεια, στο εκπαιδευτικό αυτό επίπεδο παρατηρούμε ότι η διαφορά στον χρόνο που δαπανάται σε εργασία και φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας από τις εργαζόμενες γυναίκες και τους εργαζόμενους άντρες φαίνεται να είναι μικρότερη και είναι της τάξης των 35 λεπτών.

Τέλος, όσον αφορά στα εργαζόμενα άτομα που έχουν ολοκληρώσει μεταπτυχιακές ή διδακτορικές σπουδές, παρατηρούμε ότι ο χρόνος εργασίας είναι πια περίπου ο ίδιος για τις γυναίκες (5 ώρες και 6 λεπτά) και τους άντρες (5 ώρες και 24 λεπτά), ενώ συνεχίζει να υπάρχει μία διαφορά 2 ωρών στη φροντίδα του νοικοκυριού (3 ώρες και 19 λεπτά για τις γυναίκες και 1 ώρα και 19 λεπτά για τους άντρες) και μια διαφορά μιάμισης ώρας στον ελεύθερο χρόνο (3 ώρες και 57 λεπτά για τις γυναίκες και 5 ώρες και 27 λεπτά για τους άντρες). Παρότι δηλαδή γυναίκες και άντρες αφιερώνουν περίπου τον ίδιο χρόνο για την εργασία τους και τον ύπνο, οι γυναίκες αφιερώνουν 2 ώρες περισσότερο στη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας τις οποίες εξοικονομούν λογικά από τον ελεύθερό τους χρόνο. Σημαντικό είναι να παρατηρήσουμε ότι η διαφορά στον χρόνο που αφιερώνεται στην αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία ανάμεσα στις γυναίκες και στους άντρες στο ανώτερο αυτό εκπαιδευτικό επίπεδο αυξάνεται και αγγίζει τη 1 ώρα και 42 λεπτά. Κάτι που ίσως παρεκκλίνει από αυτό που θα περίμενε κανείς είναι το ότι η μεγαλύτερη διαφορά, παρατηρείται στο ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο, μεγαλύτερη και από αυτήν που παρατηρείται στο χαμηλότερο. Οι διαφορές στα δύο μεσαία εκπαιδευτικά επίπεδα είναι πολύ μικρότερες και η μικρότερη διαφορά παρατηρείται στις/στους απόφοιτες/-ους των Πανεπιστημίων ή των ΤΕΙ. Οι γυναίκες που βρίσκονται στη δεινότερη θέση παρόλαυτα είναι οι γυναίκες του χαμηλότερου εκπαιδευτικού επιπέδου, οι οποίες αφιερώνουν σε αμειβόμενη και μη εργασία χρόνο ίσο με 8 ώρες και 39 λεπτά, με μικρές όμως διαφορές από τις γυναίκες του επόμενου και του υψηλότερου εκπαιδευτικού επιπέδου. Λιγότερο χρόνο δαπανούν οι γυναίκες του τρίτου εκπαιδευτικού επιπέδου, ενώ οι άντρες του ανώτερου εκπαιδευτικού επιπέδου είναι αυτοί που αφιερώνουν τον λιγότερο χρόνο στην εργασία τους και στη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας εξοικονομώντας περισσότερο ελεύθερο χρόνο.

Είναι λογικό η διάθεση του χρόνου στις ημερήσιες δραστηριότητες να διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία των ατόμων. Στη συνέχεια παρατίθεται η κατανομή της χρήσης του χρόνου των γυναικών και των αντρών στις κύριες

δραστηριότητες ανά ηλικιακή ομάδα ξεκινώντας από τις ηλικίες 20-24 και συνεχίζοντας για τις ηλικιακές κατηγορίες 25-44, 45-64 και 65+.

Γενικά, ο χρόνος που δαπανούν οι **γυναίκες και οι άντρες ηλικίας 20-24 χρονών** για τη δραστηριότητα του ύπνου είναι περίπου ο ίδιος. Οι άντρες αυτής της ηλικίας δαπανούν μισή ώρα περίπου περισσότερο χρόνο στην εργασία τους, ενώ παρεμφερείς είναι οι χρόνοι που δαπανώνται τόσο από τις γυναίκες όσο και από τους άντρες για την παρακολούθηση της τηλεόρασης. Επιπλέον, οι εργαζόμενες γυναίκες αυτής της ηλικίας ασχολούνται με δραστηριότητες που αφορούν τις σπουδές τους περίπου μία ώρα παραπάνω απ' ότι οι άντρες, ενώ αθλούνται μισή ώρα περίπου λιγότερο. Ο χρόνος επίσης που δαπανούν για τη φροντίδα του νοικοκυριού είναι λίγος (1 ώρα και 43 λεπτά για τις γυναίκες και 52 λεπτά για τους άντρες), ενώ δεν υπάρχει κάποια πολύ σημαντική διαφορά στον χρόνο που δαπανάται για τις μετακινήσεις τους. Αν αθροίσουμε τους χρόνους της αμειβόμενης και μη εργασίας για τις γυναίκες και τους άντρες ηλικίας 20-24 χρονών καταλαβαίνουμε ότι η διαφοροποίηση δεν είναι σημαντική. Αυτό συνεπάγεται από το γεγονός ότι οι γυναίκες δαπανούν σε αμειβόμενη και μη εργασία 2 ώρες και 34 λεπτά, ενώ οι άντρες 2 ώρες και 16 λεπτά, υπάρχει δηλαδή μια μικρή διαφορά ίση με 18 λεπτά.

Ο χρόνος που δαπανούν οι **γυναίκες και οι άντρες ηλικίας 25-44 χρονών** για τη δραστηριότητα του ύπνου είναι περίπου ο ίδιος. Μπορούμε επίσης να ισχυριστούμε ότι ο χρόνος που δαπανάται για την εστίαση, την παρακολούθηση τηλεόρασης, τα αθλήματα και τις υπαίθριες δραστηριότητες και τις σπουδές είναι περίπου ίδιος, ενώ σημαντική διαφορά υπάρχει στον χρόνο που δαπανάται για τη φροντίδα του νοικοκυριού (1 ώρα και 19 λεπτά για τους άντρες και 4 ώρες και 5 λεπτά για τις γυναίκες). Συνολικά ο χρόνος που δαπανούν οι γυναίκες αυτής της ηλικιακής κλάσης σε αμειβόμενη και μη εργασία είναι ίσος με 6 ώρες και 44 λεπτά, ενώ ο αντίστοιχος χρόνος για τους άντρες είναι ίσος με 5 ώρες και 50 λεπτά, παρατηρείται δηλαδή μια διαφορά σημαντική και ίση περίπου με μία ώρα.

Επιπλέον, ο χρόνος που δαπανάται από γυναίκες και άντρες για τη δραστηριότητα του ύπνου σε αυτήν την **ηλικιακή κατηγορία (45-64)** είναι περίπου ο ίδιος, ενώ υπάρχει μια σημαντική διαφορά στον χρόνο που δαπανάται στην εργασία (1 ώρα και 55 λεπτά για τις γυναίκες και 3 ώρες και 31 λεπτά για τους άντρες). Από την άλλη, πολύ σημαντική διαφορά υπάρχει και στον χρόνο που αφιερώνεται στη φροντίδα του νοικοκυριού (1 ώρα και 42 λεπτά για τους άντρες και 4 ώρες και 54 λεπτά

για τις γυναίκες). Για τις υπόλοιπες δραστηριότητες δεν παρατηρούνται πολύ σημαντικές διαφορές. Θέλοντας να συγκρίνουμε τους χρόνους της αμειβόμενης και μη εργασίας βρίσκουμε ότι και σε αυτήν την κατηγορία υπάρχει μια σημαντική διαφορά της τάξης της μιάμισης ώρας (6 ώρες και 49 λεπτά για τις γυναίκες και 5 ώρες και 13 λεπτά για τους άντρες).

Στην τελευταία ηλικιακή ομάδα ο χρόνος που δαπανάται για τη δραστηριότητα του ύπνου είναι περισσότερος απ' ότι στις προηγούμενες κατηγορίες αλλά μεταξύ των γυναικών και των αντρών δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Επιπλέον, ο χρόνος που δαπανάται για τις σπουδές, τα αθλήματα και την εργασία είναι πάρα πολύ χαμηλός, σχεδόν μηδενικός, τόσο για τους άντρες όσο για τις γυναίκες, ενώ ο χρόνος που αφιερώνεται στην παρακολούθηση της τηλεόρασης αυξάνει εξαιρετικά. Σταθερή διαφοροποίηση αποτελεί ο χρόνος που δαπανάται από τις γυναίκες και τους άντρες για τη φροντίδα του νοικοκυριού, με τους άντρες να αφιερώνουν σχεδόν δύο ώρες (1 ώρα και 56 λεπτά) και τις γυναίκες 4 ώρες και 25 λεπτά. Αν προσθέσουμε τους χρόνους της αμειβόμενης και μη εργασίας για τις γυναίκες και τους άντρες αυτής της ηλικίας συμπεραίνουμε ότι πάλι ο χρόνος που δαπανούν οι γυναίκες είναι πολύ περισσότερος (4 ώρες και 29 λεπτά για τις γυναίκες και 2 ώρες και 9 λεπτά για τους άντρες).

Σχετικά με την κατανομή του χρόνου στις κύριες δραστηριότητες των μητέρων σε **μονογονεϊκές οικογένειες** οι οποίες έχουν τουλάχιστον ένα ανήλικο παιδί, ο μέσος ημερήσιος χρόνος που διαθέτουν για τη δραστηριότητα του ύπνου είναι ίσος με 8 ώρες και 8 λεπτά, ενώ ο ελεύθερός τους χρόνος ισούται με 3 ώρες και 48 λεπτά. Στην εστίαση, στην παρακολούθηση τηλεόρασης και σε αθλητικές δραστηριότητες ο μέσος ημερήσιος χρόνος που δαπανάται είναι ίσος με 1 ώρα και 48 λεπτά, 1 ώρα και 53 λεπτά και 14 λεπτά αντίστοιχα, ενώ σε σπουδές αφιερώνεται μόλις 1 λεπτό. Επιπλέον, η δραστηριότητα που απαιτεί από αυτές τον περισσότερο χρόνο είναι αυτή της φροντίδας του νοικοκυριού και της οικογένειας (6 ώρες και 3 λεπτά). Οι άντρες σε αυτήν την κατηγορία (μονογονεϊκή οικογένεια με ένα τουλάχιστον ανήλικο παιδί) δαπανούν 2 ώρες και 36 λεπτά στη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας, ενώ οι γυναίκες στην αντίστοιχη κατηγορία δαπανούν 6 ώρες και 2 λεπτά. Επιπλέον, ο ελεύθερος χρόνος των αντρών είναι ίσος με 6 ώρες και 47 λεπτά, ενώ αντίστοιχα των γυναικών είναι 3 ώρες και 48 λεπτά. Οι άντρες επίσης δαπανούν μισή ώρα περισσότερη στην εργασία τους. Εξετάζοντας αναλυτικά τις δραστηριότητες παρατηρούμε ότι οι γυναίκες που ανήκουν σε μια μονογονεϊκή οικογένεια έχουν πολύ λιγότερη κοινωνική

ζωή και διασκεδάζουν λιγότερο απ' ότι ένας άντρας με τουλάχιστον ένα ανήλικο παιδί σε αυτήν την κατηγορία. Ο χρόνος για τους άντρες είναι 2 ώρες και 4 λεπτά, ενώ για τις γυναίκες είναι 1 ώρα και 7 λεπτά. Οι άντρες αφιερώνουν 49 λεπτά στα παιχνίδια, ενώ αφιερώνουν 20 λεπτά περισσότερο απ' ότι οι γυναίκες για την ανάγνωση βιβλίων, τη συζήτηση και το παιχνίδι με τα παιδιά. Ο χρόνος που δαπανάται από τις γυναίκες αυτής της κατηγορίας στην καθαριότητα του σπιτιού, στην προετοιμασία των γευμάτων, στο πλύσιμο των πιάτων, στο σιδέρωμα και στο δίπλωμα των ρούχων, όπως επίσης και στη φροντίδα και την επίβλεψη των παιδιών είναι πολύ μεγαλύτερος. Αντίστοιχα αφιερώνουν περίπου μισή ώρα λιγότερο στην εργασία τους και στην παρακολούθηση τηλεόρασης.

Αναφορικά με τις γυναίκες και τους άντρες, που εργάζονται στον δευτερογενή τομέα, φαίνεται ότι αυτές/-οί αφιερώνουν περίπου τον ίδιο χρόνο στις μετακινήσεις και στον ύπνο. Επιπλέον, σημαντικές διαφορές παρατηρούνται στη φροντίδα του νοικοκυριού, η οποία είναι φανερό ότι επιβαρύνει τις γυναίκες που αφιερώνουν 3 ώρες και 10 λεπτά καθημερινά για τις οικιακές εργασίες και τη φροντίδα των παιδιών, ενώ ο αντίστοιχος μέσος χρόνος που δαπανούν οι άντρες είναι πολύ λιγότερος (1 ώρα και 7 λεπτά). Επίσης, οι εργαζόμενες γυναίκες, σε αυτήν την κατηγορία, αφιερώνουν κατά μέσο όρο 4 ώρες και 58 λεπτά για την εργασία τους, ενώ αντίστοιχα οι άντρες αφιερώνουν 6 ώρες και 28 λεπτά. Επιπλέον, οι άντρες έχουν περίπου 20 λεπτά περισσότερο ελεύθερο χρόνο, ενώ ο μέσος χρόνος που δαπανούν γυναίκες και άντρες στην εστίαση ή σε άλλη προσωπική φροντίδα παρουσιάζει σχετικά μικρές αποκλίσεις. Προσθέτοντας τους χρόνους της αμειβόμενης και της μη αμειβόμενης εργασίας για τις εργαζόμενες γυναίκες και τους εργαζόμενους άντρες στον δευτερογενή τομέα παρατηρούμε πάλι μία διαφορά 33 λεπτών στον χρόνο που αφιερώνουν οι εργαζόμενες γυναίκες και οι εργαζόμενοι άντρες σε αυτές, η οποία είναι συγκριτικά από τις μικρότερες παρατηρούμενες διαφορές, ενώ η διαφορά στον ελεύθερο χρόνο είναι περίπου ίση με 20 λεπτά.

Στον Πίνακα 1 παρατίθενται συγκεντρωτικά τα στοιχεία που αφορούν στην κατανομή του χρόνου σε αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία και οι παρατηρούμενες διαφορές στους χρόνους, τόσο για το σύνολο του πληθυσμού ανά φύλο και ηλικιακές κατηγορίες, καθώς επίσης και στοιχεία που αφορούν σε άτομα που αποτελούν μονογονεϊκές οικογένειες. Αυτό που εύκολα μπορούμε να παρατηρήσουμε είναι ότι **δεν υπάρχει καμία ηλικιακή κατηγορία στην οποία οι άντρες εργάζονται**

(συνολικά αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία) περισσότερο από τις γυναίκες. Ενώ αντίστοιχα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι άντρες σε όλες τις ηλικιακές κατηγορίες εργάζονται περισσότερο όταν λαμβάνουμε υπόψη μόνο την αμειβόμενη εργασία. Καταφέρνουν όμως να εξασφαλίσουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο που κυμαίνεται από 55 λεπτά στους νεότερους έως και μία ώρα και 45 λεπτά στους πιο ηλικιωμένους. Οι άντρες αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στην εργασία τους ιδιαίτερα στις ηλικιακές κατηγορίες, 25-44 και 45-64. Η διαφορά μεταξύ των χρόνων που δαπανώνται στην αμειβόμενη εργασία από τις γυναίκες και τους άντρες αυτών των ηλικιακών κατηγοριών είναι ίση με μία ώρα και 52 λεπτά και μία ώρα και 36 λεπτά. Επιπλέον, στην ηλικιακή κατηγορία των 45-64 η διαφορά στους χρόνους που δαπανώνται στη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας είναι ίση με 3 ώρες και 12 λεπτά, ενώ και στις ηλικιακές κατηγορίες 24-44 και 65+ οι διαφορές είναι αρκετά σημαντικές. Μεγάλες διαφορές παρατηρούνται επίσης στις μονογονεϊκές οικογένειες όπου η διαφορά στον συνολικό χρόνο εργασίας αγγίζει τις τρεις ώρες, όση είναι περίπου και η διαφορά στον ελεύθερο χρόνο.

Πίνακας 1 Κατανομή του μέσου ημερήσιου χρόνου στον γενικό πληθυσμό ανά φύλο, ΕΧΧ

	Συνολικός χρόνος εργασίας	Αμειβόμενη εργασία	Μη αμειβόμενη οικιακή εργασία και εργασία φροντίδας	Ελεύθερος χρόνος
Πληθυσμός 20-74				
Άνδρες	4:51	3:19	1:32	6:06
Γυναίκες	6:15	1:53	4:22	5:04
Διαφορά Α-Γ	- 1:24	1:26	- 2:50	1:02
Πληθυσμός 20-24				
Άνδρες	2:16	1:24	0:52	7:02
Γυναίκες	2:34	0:51	1:43	6:07
Διαφορά Α-Γ	- 0:18	0:33	- 0:51	0:55
Πληθυσμός 25-44				
Άνδρες	5:50	4:31	1:19	5:36
Γυναίκες	6:44	2:39	4:05	4:15
Διαφορά Α-Γ	- 0:54	1:52	- 2:46	1:21
Πληθυσμός 45-64				
Άνδρες	2:09	3:31	1:42	6:10
Γυναίκες	4:29	1:55	4:54	4:51
Διαφορά Α-Γ	- 2:20	1:36	- 3:12	1:19
Πληθυσμός 65+				
Άνδρες	2:09	0:13	1:56	7:50
Γυναίκες	4:29	0:04	4:25	6:05
Διαφορά Α-Γ	- 2:20	0:09	- 2:29	1:45
Μονογονεϊκές οικογένειες				
Άνδρες	5:24	2:48	2:36	6:47
Γυναίκες	8:16	2:13	6:03	3:48
Διαφορά Α-Γ	- 2:52	0:35	- 3:27	2:59

Πηγή: ΕΧΧ, TUS_INDFILE_O_EL_NUTS_2_2013_GR.sav και TUS_EFILE_O_EL_2013_GR.sav

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει συγκεντρωτικά τον ημερήσιο χρόνο των απασχολούμενων ατόμων ανά φύλο και εκπαιδευτικό επίπεδο. Η μεγαλύτερη διαφορά στην αμειβόμενη εργασία παρατηρείται στο δεύτερο και τρίτο επίπεδο. Γενικά, τα άτομα που έχουν τελειώσει το Λύκειο είναι αυτά που αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στην εργασία τους. Πολύ σημαντικές είναι οι διαφορές που παρατηρούνται στη μη αμειβόμενη εργασία ειδικά στα δύο χαμηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα, όπου οι διαφορές ξεπερνούν τις δύο και δυόμιση ώρες. Οι διαφορές πάντως αγγίζουν τις δύο ώρες και στα δύο ανώτερα εκπαιδευτικά επίπεδα. Αξιοπερίεργο είναι ότι η μεγαλύτερη διαφορά στη συνολική εργασία σημειώνεται στο τελευταίο επίπεδο, το οποίο αντιστοιχεί σε άτομα τα οποία είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή/και διδακτορικού τίτλου. Σε αυτήν την κατηγορία γυναίκες και άντρες δουλεύουν περίπου το ίδιο, ενώ ο μέσος ημερήσιος χρόνος που δαπανάται από τις γυναίκες για τη φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειας είναι σημαντικά περισσότερος και αγγίζει τις δύο ώρες, οδηγώντας έτσι σε μια διαφορά της τάξης της μίας ώρας και 42 λεπτών στον χρόνο που δαπανούν σε αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία. Αξιοσημείωτες είναι οι διαφορές στις γυναίκες και στους άντρες που αποτελούν μονογονεϊκές οικογένειες, όπου η διαφορά στον ελεύθερο χρόνο ξεπερνά τη μία ώρα και τρία τέταρτα, ενώ η διαφορά στην μη αμειβόμενη εργασία ανέρχεται στις δύο ώρες και 17 λεπτά. Σχεδόν δύο ώρες είναι η διαφορά στον συνολικό χρόνο εργασίας. Σχετικά με τις/τους εργαζόμενες/-ους στον δευτερογενή τομέα, διαφορές παρατηρούνται στη φροντίδα του νοικοκυριού, η οποία είναι φανερό ότι επιβαρύνει τις γυναίκες που αφιερώνουν σε αυτήν 3 ώρες και 10 λεπτά, ενώ ο αντίστοιχος χρόνος για τους άντρες είναι 1 ώρα και 7 λεπτά. Οι γυναίκες αφιερώνουν 4 ώρες και 58 λεπτά στην εργασία τους, ενώ οι άντρες αφιερώνουν 6 ώρες και 28 λεπτά και έχουν 19 λεπτά περισσότερο ελεύθερο χρόνο. Για τις εργαζόμενες γυναίκες και τους εργαζόμενους άντρες στον δευτερογενή τομέα υπάρχει μία διαφορά 33 λεπτών στον χρόνο που αφιερώνουν στη συνολική εργασία.

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν στην κατηγορία απασχολούμενων γυναικών και αντρών με ένα τουλάχιστον ανήλικο παιδί. Παρατηρούμε και εδώ ότι οι διαφορές είναι σημαντικές. Όσον αφορά στα απασχολούμενα άτομα ηλικίας έως 44 χρονών, έχουμε ότι η διαφορά στον συνολικό χρόνο εργασίας ανέρχεται σε τρία τέταρτα περίπου, ενώ η αντίστοιχη διαφορά στον ελεύθερο χρόνο είναι ίση με 1 ώρα και 12 λεπτά. Στην κατηγορία των μονογονεϊκών οικογενειών με ένα τουλάχιστον ανήλικο παιδί η διαφορά στον ελεύθερο χρόνο ξεπερνά τις δύο ώρες, ενώ περίπου τόση είναι και η διαφορά στη συνολική εργασία.

Πίνακας 2 Κατανομή του μέσου ημερήσιου χρόνου απασχολούμενων ανά φύλο, ΕΧΧ

	Συνολικός χρόνος εργασίας	Αμειβόμενη εργασία	Μη αμειβόμενη οικιακή εργασία και εργασία φροντίδας	Ελεύθερος χρόνος
Πληθυσμός 20-74				
Άνδρες	7:21	6:18	1:03	4:24
Γυναίκες	8:09	4:55	3:14	3:53
Διαφορά Α-Γ	- 0:48	1:23	- 2:11	0:31
Με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (ISCED 0-2)				
Άνδρες	7:06	6:03	1:03	4:16
Γυναίκες	8:39	4:58	3:41	3:19
Διαφορά Α-Γ	- 1:33	1:05	- 2:38	0:57
Με μεσαίο εκπαιδευτικό επίπεδο (ISCED 3-4)				
Άνδρες	7:42	6:40	1:02	4:17
Γυναίκες	8:27	5:13	3:14	3:50
Διαφορά Α-Γ	- 0:45	1:27	- 2:12	0:27
Με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (ISCED 5-6)				
Άνδρες	7:01	6:01	1:00	4:36
Γυναίκες	7:36	4:38	2:58	4:17
Διαφορά Α-Γ	- 0:35	1:23	- 1:58	0:19
Με πολύ υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (ISCED 7-8)				
Άνδρες	6:43	5:24	1:19	5:27
Γυναίκες	8:25	5:06	3:19	3:57
Διαφορά Α-Γ	- 1:42	0:18	- 2:00	1:30
Μονογονεϊκές οικογένειες				
Άνδρες	7:07	5:42	2:02	4:18
Γυναίκες	9:08	4:46	4:19	2:32
Διαφορά Α-Γ	- 2:01	0:56	- 2:17	1:46
Δευτερογενής κλάδος απασχόλησης				
Άνδρες	7:35	6:28	1:07	4:02
Γυναίκες	8:08	4:58	3:10	3:43
Διαφορά Α-Γ	- 0:33	1:30	- 2:03	0:19

Πηγή: ΕΧΧ, TUS_INDFILE_O_EL_NUTS_2_2013_GR.sav και TUS_EFILE_O_EL_2013_GR.sav

Πίνακας 3 Κατανομή του μέσου ημερήσιου χρόνου ανά φύλο απασχολούμενων με ένα τουλάχιστον ανήλικο παιδί, ΕΧΧ

	Συνολικός χρόνος εργασίας	Αμειβόμενη εργασία	Μη αμειβόμενη οικιακή εργασία και εργασία φροντίδας	Ελεύθερος χρόνος
Ηλικία <45				
Άνδρες	7:12	6:07	1:05	4:13
Γυναίκες	7:56	4:18	3:38	3:01
Διαφορά Α-Γ	- 0:44	1:49	- 2:33	- 1:12
Μονογονεϊκές οικογένειες				
Άνδρες	7:02	5:02	2:00	4:21
Γυναίκες	9:11	4:43	4:28	2:18
Διαφορά Α-Γ	- 2:09	0:19	- 2:28	2:03

Πηγή: ΕΧΧ, TUS_INDFILE_O_EL_NUTS_2_2013_GR.sav και TUS_EFILE_O_EL_2013_GR.sav